

Kliinikumi Leht

Siseleht nr 240, mai 2021

kliinikum.ee/leht

Kliinikumi preemia pälvib dr Toomas Väli

Dr Toomas Väli töötab vanemarst-õppejõuna Tartu Ülikooli Kliinikumi kirurgiakliinikus abdominaalkirurgia osakonnas, olles olnud pikaajaline maksasiirdamise eestvedaja Eestis.

Dr Väli lõpetas Tartu Ülikooli arstiteaduskonna ravi eriala 1973. aastal. 1987. aastal kaitses ta meditsiinikandidaadi kraadi ning 1990. aastal omandas dotsendikutse.

Dr Toomas Väli on Tartu Ülikooli Kliinikum (sh Maarjamõisa haiglas) töötanud 45 aastat ja Tartu Ülikoolis 47 aastat. Pärast ülikooli, 1974. aastal asus dr Väli tööle Tartu Ülikooli üldkirurgia kateedris kliinilise ordinaatorina, aastatel 1976–1983 töötas ta Maarjamõisa Haigla kirurgiakliiniku ordinaatorina, 1983–1988 Tartu Ülikooli üldkirurgia kateedris assistendina, 1989–2009 sealsamas (alates 1994 kirurgiakliiniku koosseisus) dotsendina. Aastatel 1989–2008 töötas dr Väli Tartu Maarjamõisa

Dr Toomas Väli *Foto: Andres Tennus*

Haigla (1999. aastast Tartu Ülikooli Kliinikumi) kirurgiakliiniku abdominaalkirurgia osakonnas, olles 1994–2009 osakonnajuha-

taja. Alates 2009. aastast kuni tänaseni on ta Tartu Ülikooli Kliinikum vanemarst-õppejõud ja Tartu Ülikoolis vanemassistent/lektor. Emeriitdotsendi nimetus omistati talle 2014. aastal.

Dr Väli on avaldanud 128 teaduspublikatsiooni. Tema teaduslik tegevus on seotud peamiselt kõhuõõne kirurgiliste haiguste uurimisega: peptilise haavandi ja selle tüsistuste kirurgia, kõhutraumad, äge apenditsiit, kõhuesseina songad ja lõppstaadiumis maksa puudulikkus. Dr Toomas Väli on olnud aastatel 1990–1998 Tartu Ülikooli eksperimentaalse maksasiirdamise programmi ja aastatel 1999–2020 Tartu Ülikooli Kliinikumi kliinilise maksasiirdamise programmi juht. Maksasiirdamise juurutamine ja arendamine Eestis on tema olulisim tegevus viimased 30 aastat. 2010. aastal tunnustati teda selle panuse eest ka Eesti Vabariigi Punase risti II klassi teenetemärgiga.

KOMMENTAAR

DR TOOMAS VÄLI

Mulle tuli kliinikumi preemia omistamine ajal, kus me kõik veel kanname maske ja tunnustust vajavad eeskätt just eesliinitöötajad, kes on alles vaktsineerimisega pandeemiast jagu saamas, suure üllatusena. Samas on mul Eestis maksasiirdamise juurutamise ja arendamise eest saadud Tartu Ülikooli Kliinikumi elutöö preemia üle hea meel. Kui veel üheksakümnendatel aastatel ei olnud Eestis võimalik ravida maksa-

puudulikkust lõppstaadiumis põdevaid täiskasvanuid ja paljusid kaasasündinud maksahaigustega lapsi ning nad surid, sai minu unistuseks nende aitamine maksasiirdamise juurutamisega Eestis. Unistuse aitasid muuta tegelikkuseks Tartu Ülikool eksperimentaalse maksasiirdamise programm (1990–1998) ja Tartu Ülikooli Kliinikum kliinilise maksasiirdamise programm (1999–2020) igakülgse toetusega. Meie töögrupp on kümneaastase eksperimentaalse ja

organisatsioonilise ettevalmistamisega maksasiirdamiseks, kahekümneaastase siirdamise kliinilise juurutamise ja arendamisega kasvanud ligi 30-liikmeliseks, saanud väärtusliku kogemuse, tõsise koolituse ja suudab tegevust jätkates nii maksapuudulikkust lõppstaadiumis põdevaid täiskasvanuid kui ka kaasasündinud maksapuudulikkusega lapsi tulemuslikult ravida. Olen selle eest väga tänulik kõigile, kellelega olen nende aastate jooksul koos töötanud.

Professor Joel Starkopf ja dr Marjo Sinijärv on parimad arst-õppejõud

Igal kevadel tunnustab Meditsiiniteaduste valdkonna Üliõpilaskogu (MVÜK) parimaid õppejõude, kes juhendavad tudengeid kliinikumis. 2020. aastal valisid arstitudengid parimaks arst-õppejõuks professor Joel Starkopfi ning hambaarstitudengid parimaks hambaarst-õppejõuks dr Marjo Sinijärve.

Tartu Ülikooli kliinilise meditsiini instituudi üliõpilaskogu sõnul kirjeldavad üliõpilased professor Joel Starkopfi ausa, siira ja särasilmse, tudengisõbraliku ning lõbusa õppejõuna, kes suudab samaaegselt olla professionaalne, tarkusest pakatav, kaasa-haaravalt õpetav ning tekitada tudengites erialast huvi. „Tema praktilised tunnid on edasiseks arstikarjääriks ääretult kasulikud ning seejuures väga kaasahaaravad, tal on eriline võime panna tudengeid mõttega

kaasa töötama. Ka e-õppe ajastul suutis prof Starkopf meisterlikult korraldada auditoorseid praktikume, mida tudengid äärmiselt kõrgelt hindavad,“ vahendasid tudengid.

Parimat hambaarst-õppejõudu dr Marjo Sinijärve kirjeldavad hambaarstiteaduse instituudi üliõpilaskogu tudengid kui motiveerivat, rõõmsameelset ja toetavat õppejõudu, kelle praktikume oodatakse.

„Õppejõu positiivne ja õppimist soodustav hoiak muudab praktikumid tudengite jaoks väga nauditavaks. Dr Sinijärv on oma töös põhjalik, kuid samal ajal leiab aega kõigi tudengite jaoks. Tema praktikumis ei pea muretsema sellepärast, kui miski läheb esimesel korral valesti. Õppejõud mõistab, et vajalike oskuste omandamine võtab aega ning julgustab järgmisel korral paremini tegema,“ kirjeldasid tudengid.

KOMMENTAAR

Foto: Andres Tennus

Professor Joel Starkopf

PROFESSOR JOEL STARKOPF

Üliõpilaste tunnustus on igale õppejõule kindlasti oluline ja innustav. Koroonaaastal saime ülikiiresti kasutusele võetud e-õppe meetodid, mida alles hiljaaegu enda jaoks oluliseks eesmärgiks seadsime. Aga see aasta õpetas ka senisest rohkem mõistma kontaktõppe vajadust ja väärtust.

Saime üheselt kinnitust, et ekraani vahendusel arstiks ei õpita. Nüüd, kevadel uuesti praktikume alustades, oli aga

rõõm tõdeda nii üliõpilaste kui ka õppejõudude poolset entusiasmi ja pühendumust. Loodan väga, et kõigi koroonaaasta raskuste kiuste on üliõpilased saanud väärtuslikke „ekraaniväliseid“ õppetunde, tänu millele neist kujunevad väärikad arstid. Üliõpilaste avatus ja uudishimu on edasiviiv jõud ka kogunud kolleegide jaoks, seega – head üliõpilased, suur tänu nende õppetundide eest! Head eesseisvat lõpuksamit!

Foto: Andres Tennus

Dr Marjo Sinijärv

DR MARJO SINIJÄRV

Ajal, mil õppetöö toimub erilistes tingimustes ja uudseid meetodikaid rakendades, on selline tunnustus väga ootamatu. Tajun, et tippsooritus õppejõuna pole vaatamata kõigi osapoolte ühisele pingutusele olnud seetõttu alati võimalik ja kaasnenud on ülemäärane stress. Seetõttu tänan väga tulevase kolleegi ja soovin, et nende teadmishimu iga aastaga (isegi lõpetamise järgselt) muudkui suureneks.

Õppejõuna olen püüdnud üle võtta ja edasi arendada neid õpetamismeetodeid, mida tudengina kogesin. Lisaks

proovinud aidata kaasa üliõpilases arusaamise, et patsient on üks tervik ning suutervis üldtervise lahutamatu osa, tekkele. Nähes praktikumis tulevasti arsti põhjalikult ja keskendunult teostatava juures olevana, ravitegevusi läbi mõtlevana, kaastöötajaid ja patsiente austavana, olen suutnud oma rolli õppejõuna täita. Hea tõde, mida ikka ja jälle üliõpilastele meelde tuletan, on see, et meie jaoks võib patsient olla päeva kümnes, kuid patsiendi jaoks oleme ilmselt selle päeva ainsaks arstiks. Seda meeles pidades on patsiendi ja arsti koostöö tõhus.

Professorid Margus Punab ja Katrin Õunap pälvivad Neinar Seli stipendiumid

Neinar Seli poolt Tartu Kultuurkapitali juurde asutatud meditsiini valdkonna alakapitali eesmärgiks on anda hoogu Tartu Ülikooli Kliinikumi teadustööle ning Eesti meditsiini edendamisele. Neinar Seli stipendiumit antakse välja kahes kategoorias neile teadusartiklite autoritele, kes on märkinud oma töökohaks Tartu Ülikooli Kliinikumi.

Stipendium viimasel viiel aastal enim teadusartikleid publitseerinud autorile antakse välja mitte sagedamini kui kord viie aasta jooksul ning selle suuruseks on 4000 eurot. Ajavahemiku 2016–2020 aastate ar-

vestuses pälvib stipendiumi androloogiakeskuse direktor prof Margus Punab.

Teise stipendiumi, mis antakse välja viimase kalendriaasta ehk 2020. aasta tea-

duspublikatsioonide eest, pälvib kliinikumi kliinilise geneetika keskuse juhataja professor Katrin Õunap. Viimase kalendriaasta teaduspublikatsioonide stipendiumi suurus on 2000 eurot.

KOMMENTAAR

Fotod: Andres Tennus

PROFESSOR MARGUS PUNAB

Tulenevalt nii nimest, Tartu Ülikooli Kliinikum, kui ka kliinikumi enda poolt sõnastatud eesmärkidest, on meditsiinalane teadustöö üheks kliinikumi tegevuse alustalaks. Kliinikum vastutab väga suures osas kogu biomeditsiini teadus- ja innovatsioonitegevuse eest Eestis. Androloogiakeskusel on topelt vastutus, sest me oleme ainsad oma erialal tervikliku spetsialiseeritud tervishoiuteenuse osutajad Eestis. Lisaks oleme keskuse loomisest peale kuulunud Euroopa Androloogia Akadeemia kliiniliste, koolitus ja teaduskeskuse ritta, mis paratamatult sunnib meid ennast võrdlema mitte Eesti-siseselt, vaid eelkõige oma eriala tippkliinikutega kogu Euroopas ja laiemaltki. Täna võib öelda, et teadusarendustegevus on meeste kliiniku jaoks loomulik, igapäevane rutiin, milles osalevad ja millesse panustavad kõik keskuse töötajad sekretärist alates ja juhini välja. Tänapäeva teadus pole ammu enam üksiktegitajate põlve otsas nokitsemine, vaid meeskonnatöö. Seega võtan seda preemiat kui tunnustust kogu meie kollektiivile. Täna kõiki androloogiakeskuse töötajaid, kes on oma igapäevase panusega teinud meie tänase teaduskultuuri võimalikuks!

PROFESSOR KATRIN ÕUNAP

Minu töögrupi teadustöö on viimastel aastatel olnud suunanud uute haruldaste haiguste avastamisele. Ülegenoomsete analüüside nagu eksoomi, genoomi, metabooloomi ja transkriptsiooni uurimine koostöös MIT Harvardi Ülikooli Broadi Instituudiga on andnud suuri võimalusi Eestis senini veel ebaselge etioloogiaga haigusjuhtude lahendamiseks. Selle tulemusena on viimastel aastatel kogu maailmas keskmiselt iga aasta avastatud ligikaudu 250 uut haruldast haigust ja mul on väga hea meel, et ka Eesti teadlased on teatud osas saanud sellesse panustada. Loomulikult saab see võimalikuks ainult tänu rahvusvahelisele koostööle ja koostööpartnerite leidmiseks kasutame erinevaid andmevahetusplatvorme oma tulemuste alusel partnerite leidmiseks. Minu eriline tänu kuulub oma töögrupi liikmetele, iseäranis kaasprofessor Tiia Reimand ja Sander Pajusalule ning teaduritele Karit Reinson, Tiina Kahre, Mari-Anne Vals ja Kai Murule. Entusiasmi, leida aega teadustööks kliinilise töö kõrvalt, annab suur soov avastada midagi uut ja selle läbi abistada patsiente nii riski hinnangute andmisel kui ka ravi võimaluste pakkumisel.

Kliinikum alustas valdkondade moodustamist

Tartu Ülikooli Kliinikumi juhatus kuulutas 11. mail välja konkursi loodavate kliiniliste valdkondade juhtide leidmiseks. Valdkondade moodustamine on osa Tartu Ülikooli Kliinikumi nõukogu heakskiidetud eesootavatest muudatustest kliinikumi struktuuris ja juhtimises.

Valdkondade töökorra ning juhtide ülesannete väljatöötamisel osalesid kliinikumi erinevaid üksusi ja töörolli esindavad kliinikumi töötajad. Kliiniliste valdkondade juhtimise tähtsajaliste lisatöökordade tähtsajad ehk valdkonnajuhtid asuvad ametisse ajavahemikuks 01.09.2021–31.08.2025. Kliinilisi valdkondi moodustatakse kokku kuus: 1. kliiniline valdkond, mille koosseisu

kuuluvad kirurgiikliinik, androloogiakeskus, traumatoloogia ja ortopeedia kliinik, naistekliinik; 2. kliiniline valdkond, mille koosseis on sisekliinik, nahahaiguste kliinik, hematoloogia-onkoloogia kliinik, lastekliinik; 3. kliiniline valdkond, mille koosseis on südamekliinik, kopsukliinik, kõrvakliinik, stomatoloogia kliinik; 4. kliiniline valdkond, mille koosseis on närvikliinik, psühhiaatrikliinik, silmakliinik, spordimeditsiini ja taastusravi kliinik; 5. kliiniline valdkond, mille koosseis on anestezioloogia ja intensiivravi kliinik, operatsiooniteenistus ning 6. kliiniline valdkond, mille koosseis on radioloogikliinik, patoloogiateenistus, ühendlabor, verekeskus, apteek.

Tartu Ülikooli Kliinikumi ravijuhi dr Andres Kotsari sõnul oli valdkondade moodustamise eesmärk tagada struktuuriüksused, millel on ühtlane juhtimisulatus. „Sealjuures peab olema sarnane juhtimisulatus tagatud mitte ainult ravitöö juhtimises, vaid ka juhatuse liikmete teistes vastutusvaldkondades, sh öendusjuhtimises ja patsiendikogemuse valdkonnas,“ lausus dr

Kotsar. Ta lisab, et kliiniliste valdkondade juhtimise tähtsajalise lisatöökordadele on oodatud kandideerima ennekõike kolleegid kliinikumist.

Kuue valdkonna juhid kuuluvad Tartu Ülikooli Kliinikumi juhtkonda. Valdkonnajuhtide ülesandeks on koordineerida kliinilistesse valdkondadesse kuuluvate struktuuriüksuste kõrgetasemelise ravitöö korraldamist meditsiinilistel erialadel integreerituna õppe-, arendus- ja teadustööga koostöös ravijuhi, teadus- ja arendustegevuse juhi, valdkondade struktuuriüksuste juhtide, kliinikumi teiste struktuuriüksuste töötajatega ning kliinikumi teiste partneritega.

Valdkonnajuhtid töötavad või asuvad samal ajal tööle Tartu Ülikooli Kliinikumi tähtsajatu töölepinguga arst-õppejõududega. Valdkonnajuhtideks kandideerimine lõppeb 1. juunil 2021.

KLIINIKUMI LEHT

MEDITSIINITEADUSTE VALDKONNAS

Teeside esitamine

Hiljemalt 30. juunini saab esitada teese arstiteaduskonna aastapäeva teaduskonverentsile, vt lisa meditsiiniteadused. ut.ee/aastapäev2021. Arstiteaduskonna aastapäeva sündmused toimuvad 7. ja 8. oktoobril.

Lõpuaktused

Meditsiiniteaduste valdkonna lõpuaktused toimuvad 15. juunil. Kell 12 on sporditeaduste ja füsioteraapia instituudi ja kell 15 ülejäänud meditsiiniteaduste valdkonna lõpuaktus. Aktused toimuvad Toomemäel vana anatoomikumi ees ja seal osalevad ainult lõpetajad.

Uuring luupuse mõistmiseks

Meditsiiniteadlased alustasid Ida-Tallinna

Keskhaigla ja Tartu Ülikooli Kliinikumiga viieaastast projekti, mille eesmärk on jälgida Eestis vähemalt sadat luupusega patsienti ning uurida haiguse erinevaid kategooriaid.

Residentuurikomisjon

Arst-residendid valisid Tartu Ülikooli residentuurikomisjoni kaks uut esindajat: 1. aasta peremeditsiini arst-residendi Gerhard Grentsi ja 4. aasta lastekirurgia arst-residendi Jürgen Rünk.

Paratsetamool ja tundlik iga

Teadlased alustasid mitmes mõttes uude teadustööga, mis loob selgust küsimuses, kas loote/imiku kokkupuude paratsetamooliga mõjutab aju arengut ja nende käitumist hilisemas elus kuni kõrge vanuseni.

Üha nooremad kanepitarvitajad

Uuring „Ained ja arenevad aju“ näitab, et kanepi esmakordne tarvitamine leiab Eestis aset üha nooremates vanuserühmades – järjest enam proovitakse kanepit enne 16. eluaastat.

Probiotikumidega nahahaiguste vastu

Meditsiiniteadlased töötavad välja probiootilist nahatoodeid, mis aitaks haige naha mikrobioota korrigeerimise kaudu leevendada atoopilise dermatiidi ja akne sümptomeid. Nahatoote prototüüpe katsetatakse koostöös Tartu Ülikooli nahahaiguste kliinikuga.

VIRGE RATASEPP
Meditsiiniteaduste valdkonna kommunikatsioonispetsialist

Dr Epp Heinola

Dr Jaan Eelmäe

Enim tänu patsientidelt pälvisid doktorid Epp Heinola ja Jaan Eelmäe

2020. aastal laekus kliinikumile tagasisidena 578 tänuavaldust. Enim patsientide tänusõnu pälvisid dr Epp Heinola ja dr Jaan Eelmäe Tartu Ülikooli Kliinikumi närvikliinikust.

KOMMENTAAR

DR EPP HEINOLA

Ma soovin südamest tänada kõiki patsiente, kes on minu tööd tunnustuse vääriks pidanud. See on tunnustus kogu neurokirurgia osakonna kollektiivile, kes oma töö ja hoolitsusega on loonud meeldiva patsiendikeskse õhkkonna ning kolleegidele, ilma kelle abi ja toetuseta oleks minu igapäevatöö ja patsientide ravimine võimatu.

Üritan patsientide ja kolleegidega suhtlemisel olla alati aus ja otsekohe. Kuigi vahel võib tõe teadasaamine raskest haigusest ja keerulistest ravivõimalustest olla patsiendile ootamatu ning hirmuäratav, leiame ühes-

koos probleemidele lahenduse, sest teadmatus ei ole kunagi teadmisest parem. Ma ei solvu ega üllatu, kui tervislikke eluviise selgitades katkestab patsient jutu sõnadega: „Ah, ajad siin oma arsti jura!“ Tervise väärtuse mõistmiseni jõuavad inimesed sageli siis, kui seda enam ei ole.

Kuigi öeldakse, et tervis on inimese kõige kallim vara, siis muutub see ütlus reaalsuseks tihti peale alles haigestudes. Meie, meedikud, olemegi selleks, et haigusi ravida ja haigete tervist parandada. Teeme seda tööd parimate teadmiste, oskuste ja ravivõimalustega.

DR JAAN EELMÄE

Jään oma 7–8 aastat tagasi sama tunnustuse puhul öeldu juurde – tunnustuse on väärinud kogu osakond. Mis puutub seekordse tunnustuse saamisenesse, siis see on suhteliselt üllatav, sest aasta on olnud väga omapärane oma epidemioloogilise mustri tõttu. See tähendab, et oleme pidanud paljusid haigeid ebameeldivalt üllatama järjekordade edasilükkamisega, mis pigem võiks ähvardada hoopis rohkeimate kaebustega.

Teisalt saab sellise tunnustuse kujunemine olla seotud korduvalt selekteeritud ja vääramatult kirurgilist ravi vajavate patsientidega, kelle paranemine on seetõttu garanteeritud ning vastab rohkem patsiendi lootustele.

Kuna me dr Epp Heinolaga oleme küllalt staažikad, siis selline tänusõnade tabeli esimeste seas olemine lubab meil endid tunda ikka veel vajalikuna nii patsientidele kui kollektiivile.

Tänuavaldusi

- Soovin tänada dr Jaan Eelmäed, kes opereeris minu kaela. Sain suurest valust lahti ja taastumine läheb väga kenasti. Suur tänu kogu osakonnale, kõik olid väga abivalmid.
- Suur, suur tänu dr Epp Heinolale, tema meeskonnale ja kogu neurokirurgia osakonna personalile, kes minuga tegelesid. Dr Heinola kuulas alati kannatlikult ja seletas, kui midagi arusaamatuks jäi.
- Avaldan tänu kliiniku administratsioonile kvaliteetse meditsiiniteenuse osutamise eest. Kogu südamest tänan dr Epp Heinolat ja dr Jaan Eelmäed, anestezioloogi ja kogu operatsioonimeeskonda superprofessionaalsuse eest ja ka operatsioonijärgse intensiivravi meeskonda. Täna kogu osakonna personali tähelepanu, kiire abi ja südamliku suhtumise eest.
- Südamlik tänu dr Jaan Eelmäele ja dr Epp Heinolale! Olete väga abivalmid ja hoolivad. Suur tänu neurokirurgia osakonna personalile. Õed – teie abivalmidus ja hoolitsus on liigutav – olge hoitud! Hooldajad – teie abivalmidus on tänuväärne. Köögipersonal – aitäh maitsva toidu eest! Tervist ja õnne teie ellu.
- Suured tänud neurokirurg Jaan Eelmäele, kes opereeris edukalt minu lülisambakanali kitsenemist ja parendas sellega minu elukvaliteeti.

Kliinikumi preemia parimale teadusartiklile ajakirjas Eesti Arst

Tartu Ülikooli Kliinikum on juba 10 aastat premeerinud parimat artiklit ajakirjas Eesti Arst, et toetada ainsa emakeelse meditsiiniteadusliku ajakirja jätkusuutlikkust ning eestikeelse teaduskeele arendamist.

Preemia antakse eelmise kalendriaasta jooksul ajakirjas Eesti Arst ilmunud parima uurimusliku, ülevaate- või haigusjuhtu kirjeldava artikli eest, millele saavad kandidaate esitada kõik ajakirja Eesti Arst

lugejad ja toimetused. Preemia määrab Tartu Ülikooli Kliinikumi juhatus ajakirja Eesti Arst toimetuskolleegiumi ettepanekul. 2020. aasta parimaks on dr Tanel Lepiku artikkel „Mürgistus paratsetamooliga.

Uurimisest ja ravitaktika valikust erakorralise meditsiini arstile“. Eesti Arst 2020; 99(7):409–418.

KOMMENTAAR

DR TANDEL LEPIK

Paratsetamool on kogu maailmas laialdaselt kasutusel olev efektiivne analgeetikum ning antipüreetikum, kuid ka kõige sagedasem ravimürgistuse ja lääneriikides ägeda mak-

sapuudulikkuse põhjustaja. Varakult ägeda paratsetamoolimürgistusega abi saama pöördujate käsitus on erinevates ravijuhendites sarnane. Seevastu hilinemisega pöördunute või korduvalt supratherapeutilises annuses paratsetamooli tarvitavate ravi tõendus põhjus on vähene ning juhendites esineb lahknevusi. Nagu pealkirigi ütleb, on artikli sihtgrupiks erakorralise meditsiini osakonnas töötavad arstid. Ülevaateartiklis kirjeldan sagedasemaid probleemkohti nii mürgistuse diagnoosimisel kui ravimisel, mida raviarstid esitavad ühendkuningriigi mürgistusteabekeskuse konsultandile. Ning seejärel püüan ka nendele küsi-

mustele vastata, vaadeldes seejuures erinevate riikide juhendeid. Hoolimata juhendites esinevatest ravi alustamise kriteeriumite erinevustest, on antidootravi N-atsetüültsüsteiiniga (NAC) paratsetamoolimürgistuse nurgakivi ning mitmetes riikides kasutusele võetud niinimetatud SNAP protokoll on näidanud senise standardprotokolliga võrreldes samasugust efektiivsust olulise maksakahjustuse ärahoidmisel. Ülevaateartikli koostamisel oli suureks abiks dr Kristiina Pöld asjatundlike kommentaaridega ja viidetega. Täna Tartu Ülikooli Kliinikumi juhatus ja ajakirja Eesti Arst toimetuskolleegiumit tunnustuse eest!

Kliinikumi vereloome tüvirakkude siirdamispatsientide elulemus on Euroopa keskmisega võrdne

Tartu Ülikooli Kliinikumis viidi 2020. aastal läbi 50 vereloome tüvirakkude siirdamist, mis on seni suurim arv kliinikumis.

„Vereloome tüvirakkude siirdamiste arvu kasv on selge trend,“ kinnitab hematoloogia osakonna juhataja dr Ain Kaare. Vereloome tüvirakkude siirdamiste arv tõusis vaatamata sellele, et esimese COVID-19 laine ajal olid siirdamised mõneks ajaks ootel. „Meie töö jätkus ka koroonakriisitingimustes ning kõik patsiendid, kes vereloome tüvirakkude siirdamist vajasisid, selle ka said. Siirdamiste arvu tõusu taga on peamiselt see, et nii meil kui ka ülemaailmselt kasutatakse siirdamisravi ühe osana üha vanematel inimestel. Tänu enam

kui 25-aastasele tüvirakkude siirdamise kogemusele julgeme nüüd ravile võtta märksa vanemaid patsiente, kõige vanem patsient on praeguseks olnud 75-aastane,“ selgitab dr Kaare siirdamiste arvu tõusu.

2020. aastal läbi viidud vereloome tüvirakkude siirdamistest olid 19 allogeensed siirdamised registridoonorilt, 7 allogeensed siirdamised sugulasdoonorilt, 22 autoloogsed siirdamised ehk siirdamised patsiendi enda tüvirakkudega ning 2 haploidentsed siirdamised. Haploidentsed siirdamised vii-

di läbi teiste Euroopa vereloome tüvirakkude siirdamiskeskuste toel – ühel juhul viidi doonorakkude eraldamine ja töötlemine läbi Kopenhaagenis, teisel juhul eraldati rakud Eestis ning töödeldi need seejärel Lundis. „Reisimine ning seetõttu ka doonorakkude transport oli koroonatingimustes komplitseeritud,“ möönab dr Kaare.

Euroopa Vereloome Tüvirakkude Siirdamise Assotsiatsioon (EBMT) viis 2020. aasta lõpus ja 2021. aasta alguses läbi võrdlusuuringu perioodil 2013–2016 siir-

Parimateks praktikajuhendajateks valiti Aive Meus ja Rimma Suvorova

Parimate kliinikumis töötavate Tartu Tervishoiu Kõrgkooli tudengite praktikajuhendajate välja selgitamiseks ja tunnustamiseks viiakse kõrgkooli õppurite seas läbi küsitlus. Sel aastal nimetasid õppurid parimateks praktikajuhendajateks Aive Meusi ja Rimma Suvorova.

KOMMENTAAR

AIVE MEUS

Väga hea on saada positiivset tagasisidet tudengitelt, keda olen juhendanud/õpetanud. Ülimalt hea meel on, kui mu tööga on rahule jäetud. Põhitöö kõrvalt tudengite juhendamine on minu jaoks meeldiv töö ning hea on näha, kuidas minu kõrvalt õppija areneb.

RIMMA SUVOROVA

Rimma Suvorova: Mul on ääretult hea meel ja uhke tunne, et on olemas selline nominatsioon nagu "Parim praktikajuhendaja". See lisab meie igapäevasele tööle motivatsiooni ja sunnib olema igati eeskujuks nendele noortele, kes on valinud keeruka, väga mitmekülgse ja ääretult vajaliku ja tänuväärse ameti – öde.

On hea tunne tulla tööle ja näha, et iga meeskonnaliige on omal kohal ning valmis lahendama igat olukorda, mis võib ette tulla. On hea tunne vaadata, kuidas töö sujub, kõik laabub, meeskond lahendab tekkinud olukorrad operatiivselt ja professionaalselt.

Vahetuse lõppedes tõstavad tehtud töö ja saavutused meeleolu ja tekitavad rahulolu. Pälvides parim praktikajuhendaja tiitli, tahan tänada enda juhendajaid, kes õpetasid mind ja jagasid mulle enda tarkust. Aitäh Teile!

Aive Meus töötab südamekliiniku kardiokirurgia osakonnas ning tema juhendatavad on iseloomustanud teda nii:

- *Aive Meus on sõbralik, patsiendikeskne, hooliv, tark, pädev, ambitsioonikas, hea kolleeg, usaldusväärne.*
- *Ta võttis alati aega, et tegevusi selgitada (isegi patsiendi kuulates) ja tagas selle, et praktikant näeks võimalikult palju erinevaid protseduure ning uuringuid.*
- *Tänu temale õnnestus näha lisaks tavalistele südameuuringutele ka lahtist südameoperatsiooni, mis oli kirjeldamatu kogemus.*

Rimma Suvorova töötab sisekliinikus gastroenteroloogia osakonnas ning on pälvitud sama tunnustuse ka 2018. aastal. Sel korral töid juhendatavad välja järgmist:

- *Juhendaja juhendas suure heameelega, oli praktikandi jaoks alati olemas, aitas ja nõustas.*
- *Selgitas kõiki protseduure ja toiminguid väga põhjalikult.*
- *Ta julgustas praktikanti oma käega erinevaid tegevusi läbi tegema ja küsima küsimusi.*
- *Juhendaja teeb ise hoolikalt, räägib ja õpetab kõike, mida ise teeb.*

datud haigete jälgimise ja 1 aasta elulemuse kohta, tegemist oli esmakordse võrdlusuuringuga. Allogeense siirdamise puhul on kliinikumi tulemused sarnased EBMT keskuste keskmisega, autoloogse siirdamise puhul aga oluliselt paremad kui EBMT keskuste keskmine.

Dr Kaare tõstab siinjuures esile just allogeense siirdamise patsientide 1 aasta elulemuse keskmiste tulemuste sarnasust Euroopa keskuste keskmistega ravi suurema keerukuse tõttu. Allogeenseid vereloome tüvirakkude siirdamisi viiakse Eestis läbi ainult Tartu Ülikooli Kliinikum. Uuringus

võeti arvesse patsientide diagnoosi ning nende seisundit siirdamisele minnes, sest see mõjutab oluliselt oodatavat elulemust. „Elulemust mõjutavad erinevad kriteeriumid – patsientide valikukriteeriumid, patsientide valik, siirdamisjärgsed komplikatsioonid ning nende ravimine,“ toob dr Kaare välja. Seda, miks meie tulemused allogeense siirdamise puhul Euroopa keskmisega võrdsed ning autoloogse siirdamise puhul keskmisest paremad, väga detailselt välja tuua ei saa, sest iga keskus nägi teiste tulemusi anonümiseeritult.

„Võrdlusuuringus said osaleda ainult kes-

kused, kus esimesel siirdamisjärgsel aastal oli siirdamiskeskuse jälgimisel rohkem kui 80% siiratud patsientidest. Kliinikumis oli see 99%, meie püüame siirdamise järgselt jälgida oma patsiente läbi terve nende elu. On üksikud patsiendid, kes aastate jooksul jälgimiselt kaovad, kas siis eraelulistel põhjustel või soovimatusest haiglat nii tihti külastada,“ selgitab dr Kaare.

Käesoleva aasta esimese viie kuuga on kliinikumis viidud läbi juba 23 vereloome tüvirakkude siirdamist.

KLIINIKUMI LEHT

Angelika Lall

Foto: Erakogu Margit Hünnonen

Foto: Joonas Sisask

President Kersti Kaljulaid tunnustas kliinikumi töötajaid Aasta Õe ja Aasta Hooldustöötaja tiitlitega

President Kersti Kaljulaid andis 12. mail, rahvusvahelisel ödede päeval üle Aasta Õe ja Aasta Hooldustöötaja tiitlid.

Aasta õe tiitli laureaat Angelika Lall on töötanud Tartu Ülikooli Kliinikumis öena 31 aastat. „Minu soov saada õeks tuli mu lapsepõlvest, kandsin edasi ema soovi õppida meditsiini,” selgitas oma teekonda õeks saamisel Angelika Lall. Tööd kliinikumis alustas ta Tartu Meditsiinikooli õe õpingute teisel õppeaastal sanitarina kardioloogia osakonnas, kus jätkas kooli lõpetamisel tööd öena 13 aastat, seejärel oli ta 13 aastat statsionaarse taastusravi osakonna vanemõde ning alates 2015. aastast on Angelika Lall statsionaarse õendusabi osakonna juhataja.

Angelika Lall on andnud suure panuse iseseisva statsionaarse õendusabiteenuse arendamises nii kliinikumis kui ka kogu Eestis. „Kliinikumi statsionaarse õendusabi osakonnas keskendume kvaliteetse ja patsiendile võimalikult tervikliku raviteenuse pakkumisele. Patsiendid tulevad siia enamuses kliinikumi aktiivravilt õendus- ja põetusprotseduuride jätkamise vajadusega või palliatiivseks raviks. Need on patsiendid, kes vajavad taastumiseks või iseseisva toimetuleku säilitamiseks esimestes toimingutes pikemalt meditsiinilist abi, nõustamist ja hooldust. Nüüd juba aasta oleme pakkunud ka statsionaarset hospitiirravi ja taganud perearstide kaudu suunatud patsientidele kiire teenusele pääsemise. Koostöös Tartu linnaga pakume hooldus-

abi teenust hooldekodusse suunduvatele klientidele,” kirjeldab Angelika Lall statsionaarse õendusabi osakonna tööd. „Koroonaajal püüdsin meie töötajatele igati toeks olla ning osalesin esimese COVID-19 laine ajal kontroll- ja testimispunktide töös. Teise laine ajal oli meil enda osakonnas olukord üsna keeruline, tuli tegeleda suurema puhangu ennetamisega, organiseerida patsientide testimist ja vaktsineerimist.”

Aasta hooldustöötaja tiitli laureaat Margit Hünnonen on toonud hooldustöö juurde isiklik kogemus. „Hooldasin lähedast võimalikult kaua kodus, selle käigus õppisin ma palju ning tundsin, et tahan inimeste eest hoolitseda ning neid aidata,” selgitab Margit Hünnonen oma teed hooldeajaks saamisel. Lähedase hooldamine viis ta õppima hooldustöötajaks, mis on tema töökas olnud viimased kuus aastat. Esimeste tööaastate järel hooldekodus asus ta kliinikumis tööle esmalt erakorralise meditsiini osakonnas ning seejärel kaks aastat tagasi intensiivravi osakonnas. Lisaks põhitööle panustab ta ka uute ja praeguste hooldustöötajate õpetamisesse. Margit Hünnoneni omadus säilitada inimlikkus ka kõige ekstreemsemates olukordades on silma jäänud nii kolleegidele kui ka patsientidele. Hetkel töötab Tartu Ülikooli Kliinikumi esimeses COVID-19 intensiivravi osakonnas.

KOMMENTAAR

ANGELIKA LALL

Tunnustuse saamine tuli ootamatult, ma ei oodanud seda, aga see on meeldiv üllatus. Mul on hea meel, et on märgatud õendusjuhtide tööd – see on vastutusrikas töö ning õendusjuhil peab endal olema nägemus kvaliteetsest inimkesksest raviteenusest, mida ta pakkuda tahab. See on tunnustus kõikidele õendusjuhtidele.

MARGIT HÜNNONEN

Tunnustusest kuulmine oli mulle uskumatu ehmatus, aga ka suur rõõm ja au. Ma ei ole kindel, millega ma olen selle ära teeninud. Võtan seda kui tunnustust kõikidele meie töötajatele. Ravitöö intensiivravi osakonnas on meeskonnatöö ja oma tööd on võimalik teha hästi ja väga hästi tänu oma meeskonnale. Ühtlasi on see tunnustus kõikidele meie hooldustöötajatele.

Erakorralise meditsiini osakond: „Oleme teie jaoks olemas”

27. mail tähistatakse Euroopas erakorralise meditsiini päeva, mille eesmärk on tõsta inimeste teadlikkust erakorralisest meditsiinist ning erakorralistest terviseseisunditest.

Selle päeva tunnuslause „Oleme teie jaoks olemas” viitab nii erakorralise meditsiini arstide, ödede ja hoolduspersonalitöö olulisusele kui ka ilmestab erakorralise meditsiini olemust ja turvatunnet, mida erakorraline meditsiin ühiskonnas tekitab.

Tartu Ülikooli Kliinikumi erakorralise meditsiini osakond oli esimene omataoline Eestis. Tänaaks annab igapäevastesse ootamatute olukordade lahendamisse oma panuse 157 töötajat. Olgugi, et erakorralist meditsiini käsitletakse iseseisva erialana alles 2000. aastast, on tänaaks just EMO erinevate erialade põimumiskoht. „Meie osakonnas saavad kokku nii kiirabi tööd, haiglaravi kui ka peremeditsiin. Oluline on tegeleda kiirelt ning pädevalt raskes seisundis patsientidega, mis tähendab, et töö on enamasti aegkriitiline ning töötempo kiire, nõudes pidevat valmisolekut ning kiirelt otsustamist ja tegutsemist,” kirjeldas EMO arst-õppejõud Sander Poks. Teisalt ongi erakorralise meditsiini personal välja õppinud lahendama just ootamatuid ja kriitilisi situatsioone ning tegutsema operatiivselt meeskonnana, et aidata kriitilises seisundis patsiente.

„Enim väljakutseid pakuvad keerulised olukorrad, mis vajavad nii osakonnasest koostööd kui ka teiste erialade kolleegide kaasamist. Hulgitraumade, infarktide, insuldid, anafülaksia, elustamisjärgse seisundiga patsiendid – selline on meie argipäev. Paljud nendest patsientidest vajavad kompleksset abi, mille tagab mitme eriala koostöö. EMO roll on seejuures erinevate erialade spetsialistide töö sujuvalt koordineerida,” täpsustab dr Poks. EMO vastutav öde Maarja Maisla täiendab, et erakorralised ja keerulised hetked on parimad nii oskuste kinnistamiseks kui ka enda edasi arendamiseks. „Meie töö on huvitav ja ettearvamatu, mis suurt osa meie personalist ka sütitab. Näiteks olen mina sattunud viimase poole aasta jooksul vastu võtma kahte äkksünnitust – üht L. Puusepa 8 sis-

Maarja Maisla ja dr Sander Poks

Foto: Kliinikumi Leht

sepäsu juures ning teist EMO parklas,” kirjeldab Maarja Maisla.

Oskust ootamatustes toime tulla tõestas ilmekalt EMO ka COVID-19 pandeemia lahendamisel. „Kui plaanilist ravi oli võimalik piirata, siis erakorralise abi kättesaadavus tuli tagada igas olukorras,” sõnab dr Poks. Piirangutel oli ka teistsugune mõju – eelmisel aastal pöördus osakonda vähem patsiente kui aasta varem. „COVID-19 pandeemia ajal kaalusid inimesed senisest rohkem pöördumise põhjendatust. Ideaalis see peakski nii olema, ent süsteemi parandamiseks on vaja muutusi kogu ühiskonnas. Erakorralise meditsiini osakond on oma ööpäevaringse avatusega inimeste jaoks väga kergelt kättesaadav. Aga oluline on sellesse mitte suhtuda liiga kergekäeliselt. Kindlasti saab parendada ka perearstisüsteemi kättesaadavust ning inimeste enda teadlikkust tervise osas, mis viiks selleni, et tervishoiusüsteemi kitsaskohti lahendatakse vähem erakorralise meditsiini osakonnas,” arutles dr Poks.

Erakorralise meditsiini osakonna öde Maarja Maisla lisab, et olenemata pidevast valmisolekust on hea aeg-ajalt inimestele meelde tuletada, et EMOsse pöördumine on vajalik ennekõike juhtudel, kui inimese terviseseisund või trauma ohustab tema tervist. „Pöördumata kindlasti jätma ei peaks ning kahtluse korral tuleks esmalt nõu pidada perearsti nõuandeliiniga. Selleks, et inimene ise mõistaks oma seisundit paremini, tuleks panustada senisest enam ka inimeste tervisekasvatuse. Osakused hoolitseda tervise eest ning anda kannatanule esmaabi omavad otsused mõju kogu ühiskonnas. Sageli on abi andmine erakorralistes olukordades aegkriitiline

ning oskuslik tegutsemine võib sõna otseses mõttes päästa kellegi elu,” rõhutab Maarja Maisla.

Kliinikumi erakorralise meditsiini osakonda pöördus eelmisel aastal ligi 40 000 patsienti. Traumakabinetti pöördus pea 18 000 patsienti. „Meie personal on pädev ning ravi osakonnas kõrgel tasemel. Niisamuti on EMO hinnatud praktikakohana või residentuuri tsükliks,” ütleb dr Poks.

Küsimuse peale, kuidas pidevalt ootamatustes töötades vastu pidada, toovad nii dr Sander Poks kui ka öde Maarja Maisla välja erilise meeskonnavaimu. „EMO tööd ei ole võimalik teha üksinda. Patsiendi terviserikke põhjuse leidmiseks ja seisundi stabiliseerimiseks on meil alati aega piiratud. Vahel peame tegema otsused pooliku info põhjal ning see kõik on võimalik vaid siis, kui igaüks mõistab oma rolli ja vastutust. Iga lüli on oluline ning see loob erilise „EMOliku” meeskonnatunde,” räägivad dr Poks ja Maisla. Nad peavad oluliseks, et tööd tehakse sõna silmas ning samal ajal on tänulikud, et patsientide positiivne tagasiside on saadenud.

Neile noortele kolleegidele, kes on alles eriala valimas, soovivad dr Sander Poks ning Maarja Maisla kindlasti kaaluda erakorralise meditsiini eriala. „Erakorraline meditsiin on põnev ja väljakutseid pakuv. See eeldab nii laiapõhjaliste teadmiste olemasolu kui ka pidevalt uute teadmiste omandamist. Vähemolulised ei ole head meeskonnatöö oskused,” loetlevad nad EMO töö eripärasid.

KLIINIKUMI LEHT

Rahvusvahelise õdede ja ämmaemandate aasta tunnustused

Et juhtida tähelepanu õdede ja ämmaemandate olulisele rollile ja panusele tervishoius, nimetas Maailma Terviseorganisatsioon nii 2020. kui ka 2021. aasta rahvusvaheliseks õdede ja ämmaemandate aastaks. Tartu Ülikooli Kliinikum tänab õendusvaldkonna töötajaid, kes iga päev pühendunult patsientide eest hoolitsevad ja tervishoiu arengusse panustavad.

Luule Grigorjeva, anestesioloogia ja intensiivravi kliiniku anesteesiaõde	Luulel on anesteesiaõde staaži 31 aastat. Ta on alati rõõmsameelne, abivalmis ja professionaalne oma erialal. Ta on hinnatud juhendaja üliõpilaste ja noorte kolleegide hulgas.
Kadi Päri, südamekliiniku intensiivraviõde	Kadi on läbinud spetsialistiõppe ja töötanud kliinikumis 28 aastat intensiivraviõdena, sh vastutava õena. Ta on märkimisväärselt panustanud kutseala arendamisse taaselustamise koolitajana, osalenud erinevates tööühmades, sh uute juhendite koostamisel. Kadi on kolleegide poolt kõrgelt hinnatud ja suureks eeskujuks oma pühendumusega patsiendikeskuse arendamisel.
Anita Priks, südamekliiniku osakonna vanemõde, kliinikumi õendusabi kvaliteedi tööühma juht	Anita on magistrikraadiga õde. Ta on kliinikumis töötanud 28 aastat, sh eduka õendusjuhina ja kliinikumi õendusabi kvaliteedi koordinaatorina. Anita on andnud suure panuse õendusabi kvaliteedi ja patsiendihutuse arendamisele kliinikumis.
Mirje Jürgenson, kirurgiikliiniku õde	Mirje on kliinikumis töötanud 30 aastat, sellest 25 aastat sidumistoa õena. Suur kogemus praktikas on temast teinud hea haavaravispetsialisti, ta on alati nõus jagama oma teadmisi kolleegidega ja andnud suure panuse üliõpilaste juhendamisel.
Agne Saar, kopsukliiniku õde	Agne tuli kopsukliinikusse tööle bronhoskoopia kabineti õena üle 20 aasta tagasi. Agnet iseloomustab suur õpivõime ja teadmishimu ning kirk valitud eriala vastu, oskus töötada meeskonnas ja korrektsus. Agne on aastaid panustanud ka õendusabi kvaliteeti ja patsiendihutusse koostades õendustegevusjuhendeid.
Juta Ernits, lastekliiniku neonatoloogia osakonna lasteõde	Juta on lastekliinikus töötanud 37 aastat, neist 23 aastat ambulatoorse osakonna vanemõdena. Ta on kogunud imetamisnõustaja ning osalenud mitmeid aastaid beebisõbraliku haigla hindamismeeskonna töös, panustanud personali koolitustesse ja ametiühingu töösse.
Marika Metsoja, lastekliiniku ägedate infektsioonide osakonna vanemõde	Marika on lastekliinikus töötanud 38 aastat, vanemõdena alates 1999. aastast. Marika on suutnud hoida ja arendada osakonna töökultuuri personali toetavalt, õppinud ja arenenud koos meeskonnaga. Ta on panustanud õdede koolitustesse, teinud erinevaid ettekandeid ning olnud praktikajuhendajaks noortele kolleegidele.
Siiri Põllumaa, naistekliiniku ämmaemand	Siiri on magistrikraadiga ämmaemand. Ta on kliinikumis töötanud 35 aastat, olnud selle kõrvalt Tartu Tervishoiu Kõrgkooli õppejõud ja õppekava koordinaator, lisaks üheksa aastat Eesti Ämmaemandate Ühingu president. Siiri on andnud olulise panuse üliõpilaste väljaõppesse ja kogu ämmaemandusteenuse arengusse Eesti Vabariigis.
Anneli Jaska, närvikliiniku õde	Anneli on kliinikumis õena töötanud 14 aastat. Ta on sertifitseeritud insuldiõde, kes on läbinud insuldi õppeprogrammid Soomes, Saksamaal ja Ukrainas. Anneli on andnud suure panuse insuldipatsientide õendustegevuste arendamisel ja insuldiõdede koolitamisel.
Jaana Unt, psühhiaatrikliiniku vaimse tervise õde	Jaana on kliinikumis töötanud nii intensiivraviõdena kui ka peale magistriõpingute lõpetamist koolituskeskuses. Kodukanti Elvasse tööle asudes spetsialiseerus Jaana vaimse tervise õeks ning lõi koostöös kohaliku omavalitsusega Elva Perekodusse vaimse tervise kabineti. Jaana eestvedamisel on välja arendatud patsiendikeskne ja kõiki patsiendi ning tema pere tervisevajadusi arvestav integreeritud teenuse osutamise mudel.
Marju Veedla, kopsukliiniku õde, esitab sisekliinik	Marju on olnud pikaajalise tööstaažiga nakkushaiguste osakonna vanemõde, kes pani esimese laine ajal aluse COVID-19 osakondade töökorralduslikule logistikale. Teise laine ajal tuli ta tööle pulmonoloogia COVID-19 osakonda. Tema erialane asjatundlikkus ja pikaajaline töökogemus aitas erinevate teadmistega töötajaid liita ühtseks meeskonnaks.
Angelika Lall, spordimeditsiini ja taastusravi kliiniku osakonna juhataja	Angelika on kliinikumis töötanud 31 aastat, sh eduka õendusjuhi ja osakonna juhatajana. Angelika on andnud suure panuse statsionaarse taastusravi ja iseseisva statsionaarse õendusabi arendamisele kliinikumis.

Riina Tobreluts, silmakliiniku õde	Riina on õena töötanud rohkem kui 40 aastat ning enamuse sellest ajast Põlvas silmakabinetis. Riina on saavutanud kõrge erialalise pädevuse, teostades kliinikumi silmaõe iseseisvaid vastuvõtte, jälgides mitmete haiguste dünaamikat ja toetades patsientide ravisoostumust. Riina on olnud suureks abiks kliinikumi silmakabineti ning innovaatilise ja patsiendikeskse ravitöö väljaarendamisel Põlvas.
Kadri Saarma, stomatoloogiikliiniku õde	Kadri on töötanud stomatoloogia kliinikus 2001. aastast õena ja hambaproteesikeskuse vanemõdena. Kadri juhendab Tartu Ülikooli hambateaduste instituudi üliõpilasi, on stomatoloogia kliinikus infektsioonirühma eestvedaja ja teeb aktiivset koostööd Eesti Hambaarstide Liiduga. Olles uuendusmeelne, jagab ta teadmisi kolleegidega ja tudengitega.
Anneli Truupöld, traumatoloogia ja ortopeedia kliiniku õde	Anneli on 27-aastase tööstaažiga õde, täites ka vanemõde kohustusi ambulatoorses osakonnas. Anneli on ennast täiendanud kipsitehnika ja lahaste valmistamise alal, mistõttu temast on kujunenud selle ala väljapaistev spetsialist ja koolitaja. Anneli positiivne ellusuhtumine on eeskujuks kogu meeskonnale.
Irina Lampinen, operatsiooniteenistuse operatsiooniõde	Irina on lõpetanud TÜ õendusteaduse bakalaureuse ja intensiivõenduse õde-spetsialisti õppe. Ta on töötanud operatsiooniõdena 20 aastat ja kuulub transplantatsioonimeeskonda. Rahvusvahelise organisatsiooni AO-trauma liige, on kuulunud Euroopa Operatsiooniõdede ja Eesti Operatsiooniõdede juhatusse. 2015. aastal valiti ta viie parima Euroopa operatsiooniõde hulka.
Mariets Steinberg, operatsiooniteenistuse operatsiooniõde	Mariets on töötanud operatsiooniõdena 31 aastat. Ta on seotud maksa transplantatsiooniga kliinikumis alates selle algustast ehk õppeperioodist. Mariets on hinnatud koolitaja noorte kolleegide seas. Alati elurõõmus, abivalmis ja kriitilistes situatsioonides kiire otsustusvõimega.
Raili Nuimäe, radioloogiikliiniku osakonna vanemõde	Raili on töötanud radioloogiikliinikus üle 26 aasta, nendest viimased 11 aastat vanemõdena. Raili on usaldusväärne, töökas, kohusetundlik ja empaatiline, kes suudab keerulisemast olukorrast kiiresti parima väljapääsu leida.
Natalja Luppova, hematoloogia-onkoloogia kliiniku õde	Natalja on 22-aastase tööstaažiga õde, kes töötab hematoloogia ja luuüdi transplantatsiooni osakonnas. Ta teeb õe iseseisvaid vastuvõtte vereloome tüvirakkude siirdamise eelsete ja järgsete patsientidega, koordineerib ja nõustab laiemalt hematoloogia patsiente ning toetab patsiente nende raviteekonnal. Natalja on suure sisemise motiivatsiooni, suurte teadmiste- oskustega, kiire ja abivalmis kolleeg, kes suudab kõik olukorrad lennult lahendada.
Kersti Treial, psühhiaatrikliiniku laste ja noorukite vaimse tervise keskuse vanemõde	Kersti Treial on eest vedanud ja arendanud laste ja noorukite vaimse tervise kabinetide tegevust Jõgeval, Elvas, Valgas ja Möisavahe Tervisekeskuses. Lisaks keskuse õendus- töö juhtimisele tegeleb Kersti ise aktiivselt patsientide vastuvõtmisega. Kerstil on suur panus teenuse kättesaadavuse parandamisel.
EKMO meeskonna õed: Mari-Liis Raave, Ragne Varblane, Kristjan Lokk, Karin Vichmann, Kristiina Bamberg, Liisi Põldots, Ketlin Akuševitš, Kadi Päri, Maris Tooming	2019. aastal EKMO meeskonnaga liitunud AIK ja südamekliiniku õed on oma professionaalse tegevuse, kirkliku õppimise soovi ning abivalmi suhtumisega näidanud, et koostöö erinevate üksuste vahel kriitilises seisus patsiendi hüvanguks on lihtne, kiire ja võimalik olenemata nädalapäevast, kellaajast ning COVID-19 olukorrast. Meeskond on suurepärase näide sellest, kuidas keerulise ravimeetodi arendamisel on ühtviisi oluline kõikide liikmete panus ja üksteise toetamine.
Infektsioonikontrolli teenistuse õed: Tiina Teder, Maris Mikksaar, Reelika Laht, Krista Piirisild, Tuuli Laeneste, Hele Nurme	Infektsioonikontrolli teenistusel (IKT) on olnud keskne roll kõikide osakondade töö ümberkorraldamisel, töötajate koolitamisel ja toetamisel koroonapandeemia tingimustes. IKT õed on olnud võtmeisikuteks testimise ja vaksineerimise korraldamisel ning läbiviimisel kogukonnas.
Projekti „Kainem ja tervem Eesti“ meeskonna õed: Katri Šinkarev, Kätlin Lünekund, Oleg Kapinus, Svetlana Kozlova, Triin Laurits, Galina Treimut, Jana Talvik, Birgit Ahas, Aile Sumberg, Monika Punapart	2016. aastast loodud sõltuvusravi kolmeetapiline integreeritud ravi üksus on käesolevaks ajaks kujunenud Eesti suurimaks ja parimaks tänapäevast sõltuvusravi pakkuvaks asutuseks. Vaimse tervise õdede osa selles on võtmetähtsusega. Projekti meeskonna õdede hea töö on aidanud vaimse tervise õdede rolli ja olulisust ühiskonnas nii teadvustada kui ka väärtustada.

KOMMENTAAR

ILONA PASTARUS
*Õenduse ja patsiendi-
kogemuse juht*

Kliinikumi õendusvaldkonna preemia laureaate iseloomustab suur õpivõime ja kirk oma eriala vastu. Nad on eestvedajad ja arendajad, oma eriala spetsialistid ja teadmiste jagajad. Sel aastal on tunnustatavate seas esmakord-

selt ka meeskonnad, kelle pühendumust ja professionaalsust on märganud paljud kolleegid. Me õpime meeskondades kiiremini, jagame samu väärtusi, oleme julgemad – nii saavad ka pealtnäha võimatud asjad teoks.

Õendusvaldkonna preemia laureaat on Pille Teesalu

Alatest 2019. aastast tunnustatakse Tartu Ülikooli Kliinikumi ülemõdede ettepanekul õendusvaldkonna esindajat silmapaistva tegevuse eest. 2021. aastal pälvib tunnustuse naistekliiniku ülemämmaemand Pille Teesalu.

Pille Teesalu on töötanud Tartu Ülikooli Kliinikumis ämmaemandana 35 aastat ning 2000. aastast juhtinud kliinikumi ämmaemandate tööd. Tema juhtimisel hoogustusid naistekliiniku perekeskuses ämmaemandate iseseisvad vastuvõttud. Edukalt on käivitunud ka ämmaemanda sünnitusjärgsed koduviisid, mis on tänaseks kättesaadavad kõikidele Tartu linna lapsevanematele. Tema eestvedamisel viidi läbi ka Kureauto projekt, et toetada ämmaemandaid koduviiside tegemisel. Pille Teesalu meeskonna toel on Perekooli loengud üle-eestiliselt saadaval videokursuste pakettide ja üksikloengutena nii eesti, inglise kui vene keeles. Niisamuti on intensiivistunud võrgustunud haiglale ämmaemandate vaheline koostöö, kus on ühtlustatud ämmaemandusabi teenuseid läbi koolituste ja stažeerimiste.

Pille Teesalu, naistekliiniku ülemämmaemand: „Ühest küljest olen hämmastunud, teiselt poolt loomulikult tänulik! Tunnustus kuulub kogu ämmaemanduse valdkonnale, mitte ainuisikuliselt minule. Ämmaemandusabi käekäik on mulle äärmiselt oluline ning tänu sellele on jõudmööda selle arengule ka panustatud. Selge

Pille Teesalu

Foto: Andres Tennus

on see, et üksi ei tee midagi – mulle on olnud suureks abiks ja tegevuste käivitajaks meeskond – siinkohal tooksin esile veebiperekooli „peasüüdlase“ Marge Mahla, kelle see ei oleks sündinud. Anne Ilvese ja Kersti Maala kaasabil sündis peame hulk loengumaterjale, mille ingliskeelsete versioonide eest hoolitses Marrit Kanna ning venekeelsete eest Irina Daveynis.

KOMMENTAAR

ILONA PASTARUS

Tartu Ülikooli Kliinikumi õenduse ja patsiendikogemuse juht

Mul on väga hea meel kliinikumi õendusvaldkonna preemia üle, mis on sellel aastal ämmaemanda päralt. Pille Teesalu on väsimatu ämmaemandusabi arendaja, kelle eestvedamisel on teoks saanud mitmed silmapaistvad kogukonna-projektid.

Selle eest, et meie koduviisid edukalt käivitusid, tuleb öelda suur tänu jällegi Marrit Kannelle ja Kärt Hüdsile. Samuti tuleb öelda tänu sünnitusosakonna ämmaemandatele, kes usinasti koduviisite otse osakonnast broneerivad.“

KLIINIKUMI LEHT

COVID-19 vaksineerimiseks on võimalik kõigil aegu broneerida

Tartu vaksineerimiskeskuses viib vaksineerimist läbi Tartu Ülikooli Kliinikumi vaksineerimismeeskond. COVID-19 vastu vaksineerimiseks saavad aega broneerida kõik inimesed, kes on vähemalt 16-aastased. Vaksineerimiseks kasutatakse Comirnaty (Pfizer/BioNTech), Jansseni ja Vaxzevria (Astra Zeneca) COVID-19 vaksiiini.

Vaksineerimiseks on vajalik aja broneerimine **üleriigilise digiregistratuuri kaudu**, kus tuleb valida „Teenus“ lahtri rippmenüüst sobiv vaksiiin. Ühtlasi on avatud kliinikumi **etteregistreerimiskeskuse telefon 731 7200** ning **riigiinfo telefon 1247**. Korduma kippuma küsimused COVID-19 vaksineerimise teemal on leitavad kodulehel www.kliinikum.ee/vaksineerimine.